

**ТЕНДЕНЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ
ПІД ЧАС СВІТОВОЇ ПАНДЕМІЇ COVID-19**

Концепція людського розвитку, запропонована Програмою Розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН), є найвагомішим надбанням суспільства. Її основні складові: довголіття, освіченість, матеріальний добробут — формують умови для всебічного розвитку потенціалу людини, які стають основою для формування соціально-економічної політики кожної держави. Підґрунтям для досягнення високих показників, що забезпечують реалізацію концепції людського розвитку, є економічне зростання країни. Однак кризи, які виникають під впливом різних чинників, заважають повноцінно реалізувати людський потенціал та отримувати можливості вибору. Можливості реалізації людського потенціалу в Україні за період її незалежності були обмеженими в основному економічними чинниками, які з березня 2019 року посилювалися під впливом світової пандемії COVID-19. Україна в такій ситуації не єдина, адже практично всі країни світу постраждали від цього інфекційного захворювання та страждають від поглиблення економічної нестабільності й надалі. За таких умов важко реалізувати основні можливості передбачені концепцією людського розвитку, зокрема: прожити довге й здорове життя; набутти, розширювати й оновлювати знання; мати доступ до засобів існування, що забезпечують гідний рівень життя. На це вказується і у аналітичному дослідженні Програми розвитку ООН, у якому зазначається, що рівень людського розвитку у країнах світу може знизитись уперше з часу запровадження цієї концепції у 1990 р. [1].

Збільшення рівня безробіття та зменшення рівня доходу населення поглибить нерівність, а це впливає на якість їх життя, що у вимірі концепції людського розвитку зводить до можливості доступу до засобів існування. Небезпека такого становища полягає також у тому, що у населення може сформуватися антисоціальна поведінка, що призведе до проблем із здоров'ям, а отже може змен-

шить тривалість його життя. Ще однією спричиненою пандемією проблемою, з якою прийдеться в майбутньому стикнутися, є психологічне здоров'я населення. Населення перебуває у постійному економічному стресі, адже боїться втратити свої доходи та засоби до існування через пандемію, а отже збільшується рівень смертей-відчаю (самогубств) [2]. ООН рекомендує збільшити інвестування у цю галузь психологічного обслуговування. Лише розвинуті країни, у яких у попередні періоди спостерігалось економічне зростання, можуть забезпечити такі програми. На жаль, в Україні критичний рівень забезпечення медичної галузі не дає впевненості у збереженні фізичного здоров'я, а про психологічне, поки що, ніхто навіть не згадує.

Пандемія COVID-19 негативно вплинула на процеси набуття, розширення та оновлення знань, які є складовими людського розвитку. На думку експертів ПРООН, 86 % дітей молодшого шкільного віку під час запровадження локдауну фактично не здобували знань у країнах з низьким рівнем людського розвитку, в той час як у країнах з дуже високими показниками людського розвитку таких дітей лише 20 % [3]. Використання інтернет-технологій для процесу навчання розширило можливість здобуття освіти населенням. Для України процес навчання у цей період характеризувався певною невизначеністю, особливо це стосувалося дошкільної та шкільної освіти. Адже доступ до освіти виявився не для всіх рівним. Так, жителі міст мали якісніші умови доступу до здобуття знань, ніж мешканці сільської місцевості. Загалом взявши до уваги опитування, що здійснювалося Службою освітнього омбудсмена, яке проводилося з 8 по 13 квітня 2020 року, можна зробити висновок, що в більшості шкільних закладів було організовано доступ до отримання освіти. Так, 85,1 % дітей продовжували навчатися під час карантину, 13,9 % навчалися в неповному обсязі, і лише 1 % дітей не продовжили навчання під час карантину. Доступ до дистанційного навчання школярів вимагав додаткових фінансових витрат сім'ї. Такий висновок було зроблено з наведеної Службою освітнього омбудсмена інформації, згідно якої 66,5 % батьків вказали на необхідність забезпечення навчання дітей комп'ютерним обладнанням [4]. Отже, рівність умов доступу до шкільної освіти залежало від таких чинників: організаційних, навчальних; психоемоційних; технічних.

Узгоджену політику протидії негативним впливам економічної кризи та епідемії COVID-19 на всіх рівнях державного управління в Україні, яка має зменшити вплив цих факторів на рівень людського

розвитку, проводить уряд. Крім того, Верховна Рада України у постанові «Про заходи протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) та захисту всіх систем життєдіяльності країни від негативних наслідків пандемії та нових біологічних загроз» окреслила напрями дій, спрямованих на забезпечення фізичного здоров'я населення, рекомендувавши створити Національний штаб протидії COVID-19 і передбачивши виконання фінансових зобов'язань перед медичними закладами та медпрацівниками у Державному бюджеті України на 2021 рік. Однак, недостатній рівень досліджень впливу та наслідків економічної кризи та епідемії COVID-19 на рівень людського розвитку заважають виробленню системної та обґрунтованої політики збереження потенціалу населення.

Список літератури

1. COVID-19 and human development: Assessing the Crisis, Envisioning the Recovery. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/covid-19_and_human_development_0.pdf (дата звернення: 25.10.2020).
2. ООН: пандемія коронавірусу може призвести до кризи психічного здоров'я у світі. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-oon-psykhichne-zdorovya/30611282.html> (дата звернення: 01.11.2020).
3. Результати опитування батьків «Навчання дітей під час карантину». URL: <https://eo.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/Rezultaty-opytuvannya> (дата звернення 01.11.2020).

УДК 331

Хлопов А. М., Хоменко Л. Г., Титаренко В. М.
кафедра виробничо-інформаційних технологій
та безпеки життєдіяльності Полтавський національний
педагогічний університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава, Україна

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ТА НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

У світі зараз вирує пандемія коронавірусу, яка дуже є загрозою для людства як у світі в цілому, так і в Україні, зокрема. Ця хвороба охоплює все ширше коло населення, приносячи з собою біль і горе у кожний дім, куди вона «завітала».